

OTOMOTİV DÖŞEMELİK KUMAŞLARINDA RENK VE DESEN KULLANIMI *

Use Of Color And Pattern In Automotive Upholstery Fabrics

Araş. Gör. İrem AKKUŞ

Eskişehir Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Eskişehir/TÜRKİYE ORCID: ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3529-6513>

Prof. Cafer ARSLAN

Eskişehir Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, Eskişehir /TÜRKİYE ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1092-1116>

ÖZET

Geçmişten günümüze yaşam standartlarının artması ile otomobil bir ihtiyaç haline gelmiştir. Otomobil kullanımı gün geçtikçe artmıştır. Bu sebeple insanlar otomobillerinde renk ve desen kullanımına daha fazla önem vermeye başlamışlardır. Döşemelik kumaşlardaki renk ve desen, bir otomobilin gövde tasarımı ve işlevi kadar önemli bir satış unsuru haline gelmiştir. Birbirleriyle uyumlu kullanımı ise marka imajı ve rekabet gücünü arttırmaktadır. Estetik açıdan göze hitap eden renk ve desen unsuru; ulusların kültürlerini, inançlarını, yaşam tarzlarını ve aracın stilini yansıtmaktadır. Tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılamak açısından, farklı stillerde tasarlanan otomotiv döşemelik kumaşları otomotiv üreticileri için önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, 1999-2019 yıllarındaki C segment otomotiv koltuk döşemelik kumaşlarında kullanılan renk ve desen eğilim analizi yapılarak, son 20 yılda kullanılan renk ve desenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, son 20 yıl içinde kullanılan renk ve desenlerin belirli seçenekler etrafında değişiklik gösterdiği, bu doğrultuda geliştirildiği ve yinelenen bir kullanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otomotiv Koltuk Döşemelik Kumaşı, Renk, Desen, Tekstil Tasarımı

ABSTRACT

With the increase of living standards from past to present, the automobiles have become a necessity. The use of an automobile has increased day by day. Therefore, people have begun to pay more attention to the use of color and pattern in their cars. The color and pattern of the upholstery fabrics have become a factor of sales as important as the body design and function of an automobile. Its harmonious use increases brand image and competitiveness. Color and pattern factor, aesthetically been pleasing to the eye, reflects lifestyles, beliefs, cultures of the nations and style of the car. Automotive upholstery fabrics designed in different styles to meet the needs of consumers are important for automotive manufacturers.

In this study, by making color and pattern trend analysis used in C segment automotive seat upholstery fabrics between 1999-2019 is aimed to determine the colors and patterns used in the last 20 years. Descriptive method was used in the research. According to the results of the research, it has been revealed that the colors and patterns used in the last 20 years have changed around certain options, have developed in this direction and have repeated use.

Key Words: Automotive Seat Upholstery Fabric, Color, Pattern, Textile Design

1. GİRİŞ

Otomotiv endüstrisi, son yıllarda hızla gelişen ve talep gören önemli bir alan haline gelmiştir. İnsanların yaşam standardının yükselmesiyle birlikte otomobil sahipliği artmıştır. Artan satış hacmiyle birlikte insanlar günün şartları gereği otomobillerinde daha fazla zaman geçirmeye başlamışlardır. Otomobilin performansı, kalitesi ve güvenilirliği kadar estetik taleplerin karşılanması da bir gereksinim haline gelmiştir. Bu doğrultuda, göze hitap eden başlıca unsur olarak renk ve desen ön plana çıkmaktadır. İç ve dış tasarımda farklı stillerde otomobiller tasarlanarak kişisel isteklerin karşılanması talep edilmektedir. Böylelikle daha güzel, lüks, konforlu, güvenli, kişinin zevkine, yaşam tarzına hitap edecek stilde otomobiller çeşitlendirilmektedir. Günümüzde araç satışlarının artması ve otomobil firmaları arasında rekabet ortamının oluşması nedeniyle üretilen araçlarda farklılık yaratmak amacıyla iç tasarım öğeleri

* Bu çalışma, Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Komisyonu tarafından desteklenen 1710F542 no'lu "Otomotiv Döşemelik Kumaş Tasarımı ve Tasarımı Belirleyen Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında üretilmiştir.

önem kazanmıştır. Araç iç tasarımında renk ve desenin uyumlu kullanımı estetik açıdan güzel bir görünüm sağladığı kadar otomobilin kalitesini ve marka imajını da arttırmaktadır.

Deneysel çalışmalara göre insan gözü, gözlemediği nesnelerin ilk 20 saniyesinde %80 renk ve %20 oranında şekilleri algılamaktadır. 2 dakika sonra %60 renk ve %40 oranında vücut algısına dönüşürken, 5 dakika sonrasında renk ve şekil algısının yarı yarıya olduğu gözlenmektedir (Hao ve Zhao, 2013: 748). Bu sebeple, bir otomobilde iç tasarım öğesi olarak kullanılan renk ve desen, insanların fiziksel ve zihinsel hisleriyle yakından ilişkilidir.

Otomotiv iç tasarımında kullanılan kumaşlar koltuk, halı, perde, kapı ve tavan kaplamalarını kapsamaktadır (Powell, 2004). Kumaşlarda kullanılan renk ve desenin otomobilde bir bütün olarak uyum içinde olması gerekmektedir. Kumaş, halı ve tavan kaplamaları, metal ve plastik aksamda kullanılan renklerin uyum içinde olması iç tasarım açısından önemlidir. Bu sebeple, çalışmada özellikle otomotiv koltuk döşemelik kumaşlarında kullanılan renk ve desenler ele alınarak, otomobildeki diğer iç tasarım öğeleri ile kullanımı, aracın stiline ve insanlar üzerindeki etkisi incelenmiştir.

2. OTOMOTİVDE KULLANILAN RENK VE DESEN UNSURLARININ SOSYAL, KÜLTÜREL VE PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Otomotiv döşemelik kumaşlarında renk ve desen, ürünün karakteristiğini ve aracın iç tasarım alanını etkileyen en önemli faktörlerdir. Bir otomobildeki görsel devamlılığı sağlayan renktir. Malzemenin, tasarımın ve rengin doğru kullanımı, otomobilden beklenen özelliklerin görsel bir cevabı niteliğindedir. Estetik açıdan tüketiciye haz verdiği gibi, otomobilin tarzı, performansı ve kalitesi hakkında tüketicinin fikir sahibi olmasını sağlamaktadır. Rengin psikolojisi, kültürlere göre taşıdığı anlamı, otomobilin stili, tüketicinin kişisel talepleri gibi etkenler dünyadaki otomobil markalarının farklı renklere eğilim göstermesine sebep olmuştur. Bir otomobilde renk seçimi, tüketici taleplerini karşılayacak şekilde ülkeye, modele, kullanılacağı coğrafi bölgeye ve tüketici gruplarına göre yapılmaktadır.

Özdemir (2005: 396)'e göre “Yaş ilerledikçe kişilerin renk tercihleri daha karmaşık bir hal alır. Kişisel renk tercihleri, şartlanmış refleksler, alışkanlıklar ve geleneklerin etkisiyle, saf doymuş renklere karışık yapılı doymamış renklere doğru yönelirler”. Farklı tüketici gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak için farklı stillerde kumaşlar kullanılmaktadır. Tüketicinin yaş ortalaması arttıkça renk seçiminde koyu renklere eğilim artmaktadır. Daha basit ve sade detayların ön plana çıktığı, sosyal statünün vurgulandığı renk şeması tercih edilmektedir. Gençler ise bireyselliği ön plana çıkartarak, kendine özgü tarzını otomobilde kullanılan renk ve tasarım detaylarıyla yansıtmaya eğilimindedir. Bu sebeple, genç kesim aracın genelinde canlı ve enerjisini yansıtan renk tercihinde bulunmaktadır. Otomotiv kumaşlarının stili; otomobil markaları, otomobil tipleri, otomobil kullanımı, otomobilin gövde rengi, sahibinin farklı özellikleri ve tercihleri, otomobilin kullanılacağı coğrafi bölge ve ülke gibi faktörlere dayanarak ürün tipi ve işlevi açısından birçok değerlendirme yapılarak çeşitlendirilmektedir (Shan ve Liping, 2011: 203).

Çağlar boyunca renk, insan hayatının vazgeçilemez bir parçası olmuştur. İlkçağlardan beri kullanılan renklere, ülke, millet ve toplumun etnik ve kültürel özelliklerini yansıtan anlamlar yüklenmiştir. “Örneğin turuncu renginin Asya’da ruhsal aydınlamayı sağlayıcı bir özelliği ve hayatı olumlu kılan bir anlamı olurken, buna karşın ABD’de ise hasarlı yolları, trafik gecikmelerini ve “fast food” lokantaları çağrıştırmaktadır” (Çekinmez, 2010: 3). Bu sebeple, bir rengin her topluma uyandırdığı duygu ve ifade ettiği şey farklı olabilmektedir. İnsan yaşamının her alanında yer bulan renk, nerede kullanılırsa kullanılsın hitap ettiği toplum ve kişi üzerindeki etkisi düşünülerek tercih edilmektedir. Dolayısıyla, günümüz yaşantısında önemli bir yer edinen otomobiller için de renk kullanımının önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Genel olarak bir otomobilde tercih edilen renkler ve otomotiv döşemelik kumaşları kültürel taşıyıcı niteliğindedir. Kişiyeye kumaşın kalitesi kadar toplumların düşünce ve anlayış biçimlerini, tüm etnik grupların kültür içeriğini, sosyal uygarlığını, kültürel geleneklerini, felsefi inançlarını ve estetik psikolojisini aktarmaktadır (Eason, 2009; Shan ve Liping, 2011: 204). Farklı kültürlerde renklerin anlamları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Farklı kültürlerde renk değerlendirmesi

Renk	Batı Avrupa ve ABD	Çin	Japonya	Hindistan	Orta Doğu
Kırmızı	Tehlike, öfke ve durdurma	Neşe, kutlama, şans	Öfke, tehlike	Saflık	Tehlike, kötülük
Sarı	Dikkat, korkaklık, neşe ve mutluluk	Onur, sadakat	Saygınlık, asalet, çocuksuluk, sevinç		Mutluluk, zenginlik
Mavi	Erkeksilik, huzur, otorite	Güç, kuvvet, ölümsüzlük	Kötülük		Korumacılık
Siyah	Ölüm, kötülük	Kötülük	Kötülük		Gizem, kötülük
Yeşil	Cinsellik, güven, keskinlik ve ilerleme	Gençlik, büyüme	Gelecek, gençlik, enerji		Doğurganlık ve dayanıklılık
Beyaz	Saflık, erdem	Yas, alçakgönüllülük	Ölüm, yas		Saflık, yas

Kaynak: Çekinmez, 2010: 7

Her rengin ülkeye ve kültüre göre birbirinden farklı anlamlara gelmesi, otomotiv endüstrisinde aracın hem iç hem dış dekorasyonunda tercih edilecek renklerin belirlenmesinde birçok unsurun göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir (Hou ve Fu, 2012). Gri ve tonları otomotiv endüstrisinde en çok kullanılan renklerdir (Tablo 2). Fazla göze çarpmayan nötr bir renktir. Modern bir görünüm algısı yaratmaktadır. Grinin kültürel özelliklerinin yanı sıra kişi üzerindeki psikolojik etkileri ve kullanımda tüketiciye sağladığı avantajlardan dolayı tercih sebebi olmaktadır.

Tablo 2. Gri renginin farklı kültürlerdeki anlamı

Doğu	Batı	Almanya	ABD	Japonya	Asya, Pasifik Kıyıları
Yardımcılar, seyahat	Sıkıcı, monotonluk, basitlik, hüznü bir durum	Ulusal özel bir ürün	Pahalı bir durum, sakinlik ve nezaket	Olgunluk, muhafazakarlık ve yaşlılık	Ucuzluk

Kaynak: Çekinmez, 2010: 13

Renk ve desenler farklı kültürel geçmişleri temsil etmektedir. Tablo 1'deki renklerin anlamlarına göre, her renk farklı kültürde olumlu ya da olumsuz anlamlara gelebilmektedir. Aracın pazara sunulacağı bölge, toplumun etnik ve kültürel özellikleri, inançları dikkate alınmakta, bu doğrultuda araç içinde kullanılacak renkler değerlendirilmektedir. Renk kullanımı araç satış hacmini arttıran bir unsurdur. Bu sebeple, otomobilde renk tercihi yapılırken kültürel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

İnsanın psikolojik aktivitelerini ve ruh halini etkileyen bir unsur olması, rengin psikolojik etkileri bakımından da değerlendirilmesini gerektirmektedir. Estetik açıdan tüketiciyi cezbediği kadar çevreyle koordinasyonun üzerinde de etkisi vardır (Ru, 2006: 81). Bu sebeple insan zihninde önemli bir konuma sahiptir. Psikolojik açıdan insanı etkilediği için araç içindeyken rengin sürücüyü rahatlatması ve güvenli bir ortam algısı yaratması bakımından önemlidir (Hao ve Zhao, 2013: 749).

Her rengin bir dili vardır ve insan üzerinde duygusal bir izlenim bırakmaktadır. Bu yüzden insanlar buldukları ortamdaki renklere bilinçli ya da bilinçsiz şekilde tepki vermektedirler. Kişi üzerinde canlandırıcı ve neşelendirici bir etki bırakabildiği gibi can sıkıcı ve dindinleştirici bir etki de yaratabilmektedir. Duygusal etkilerin dışında kan basıncını, zihinsel, sinirsel ve kas aktivitelerini de etkileyebilmektedir (Forbes, 1922: 323). Rengin kişi üzerindeki algı ve çağrışımı, kişinin o renge karşı duygu, düşünce ve tepkisini uyarmaktadır. Renklere verilen psikolojik tepkiler öznel ve nesnel olduğu gibi yaş, ırk, millet, cinsiyet, mevsim, konum, ekonomik koşullar ve kişisel özelliklere göre de farklılık gösterebilmektedir (Öksüz, 2004: 18).

Renkler, tür, değer ve doygunluklarına göre farklı psikolojik etkilere sebep olmaktadır. Aynı zamanda, bir rengin pozitif ve negatif etkileri olabilmektedir (Özdemir, 2005: 392). Otomobil kişilerin can güvenliğini etkiler. Dolayısıyla bir otomobilde kullanılan renklerin uygun tonlarda ve oranlarda olması öncelikle kullanıcının can güvenliği açısından, sonrasında tasarımın estetik değerlerde olması bakımından önemlidir.

Otomotiv döşemelik kumaşlarındaki renkler sürüş sırasında stresi ve baskıyı azaltmaya yardımcı olması, trafik güvenliğine fayda sağlaması açısından değerlendirilip tercih edilmektedir. Döşemelik kumaşlarda genellikle gri ve tonları, siyah, mavi, bej, sarı ve kahverengi tercih edilmektedir (Yakartepe ve Yakartepe, 1989: 122). Gri en çok tercih edilen renklerden birisidir. Nötr bir renktir. Uzlaştırıcı ve denge unsuru olarak kullanılmaktadır. Siyah; derin dinlendirici sessizlik, sonsuzluk ya da yapısal kuvveti sembolize etmekte,

konsantrasyonu ve özgüveni arttırmaktadır. Mavi; insanlara sessiz, sakin, ferahlık ve rahatlık hissi uyandırmaktadır. Bej, dinlendiricidir. Sarı, zihin uyandırıcıdır. Mutluluk ve enerji verir. Kas sinirlerini uyarılmaktadır. Kahverengi; doğal ve rahat bir atmosfer yaratır. Yatıştırıcı bir renktir (Özdemir, 2005; Shan ve Liping, 2011).

3. C SEGMENT OTOMOTİV KOLTUK DÖŞEMELİKLERİNDE KULLANILAN RENK VE DESENLERİN EĞİLİM ANALİZİ

Dünyada ve Türkiye’de en yoğun araç satışına sahip olan otomobil sınıfı C segmentidir. Orta sınıf otomobil grubu olan araçlar marka ve modellerine göre C segment adı altında toplanmaktadır. Segmentler aracın dış boyutlarına göre belirlenmektedir ve C segment araçlar genellikle 410-460 cm aralığında olmaktadır. Aynı zamanda ailelere hitap ediyor olmasıyla da ön plana çıkmaktadır.

C segment altındaki otomobil markaları Fiat, Renault, Honda, Toyota, Ford, Volkswagen, Nissan, Hyundai, Peugeot, Opel, Seat ve Citroen’dir. Markalar ise kendi içinde Hatchback, Sedan, Station Wagon, SUV gibi modellere ayrılmaktadır. Belirtilen bu otomobil markalarının internet sitelerindeki 2015-2019 yıllarına ait katalogları incelenmiştir. Bunun yanı sıra 1934’ten beri otomotiv pazarına kumaş tedarik eden Detroit Body Products Inc. tarafından oluşturulan 1999-2014 yıllarına ait Detroit Book isimli katalogta yer alan numune kumaşların renk ve desenleri incelenmiştir. Desenlerin daha detaylı incelenebilmesi için ulaşılabilen otomobillerdeki kumaş desenleri fotoğraflanarak analiz edilmiştir. Otomobil markalarının broşürlerinden yararlanarak araçlardaki farklı gövde renkleri, araç içinde hakim olan renkler, kumaşlarda kullanılan renk ve desen detayları incelenmiştir. Tüm bu incelemeler doğrultusunda son 20 yıl içinde genellikle hakim olan renk ve desen eğilimleri belirlenmiştir.

3.1. 1999-2014 Yıllarında Otomotiv Koltuk Döşemelik Kumaşlarında Renk Ve Desen Kullanımı

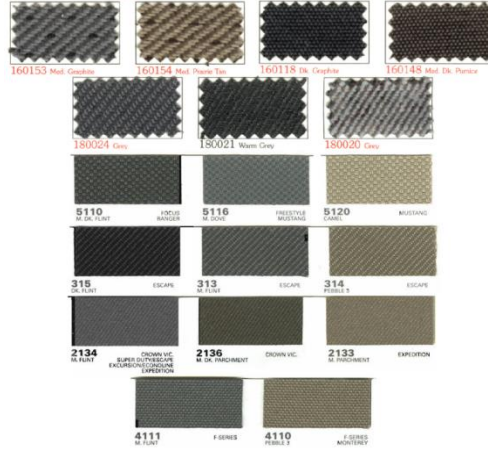
Detroit Book isimli numune katalogunda Ford, Mitsubishi, Suzuki, Toyota, Nissan, Mazda, Honda ve Buick gibi otomobil markalarına yer verilmiştir. Görsel 1’deki gibi bir sayfa düzenine sahiptir. Katalogta otomobil içinde kullanılan vinil, deri, tavan döşemesi ve koltuk döşemeliklerinde kullanılan kumaş numuneleri yer almaktadır.

Görsel 1. Detroit Book numune katalogu sayfa örneği (http-1)

Detroit Book katalogunun ulaşılabilen yıllarındaki koltuk döşemelik numune örnekleri renk açısından incelendiğinde genel olarak hâkim olan renklerin gri, siyah, bej, kahverengi ve mavi olduğu görülmüştür. Bu renkler farklı tonlarda bir arada kullanılmıştır. 1999 ve 2005 yılları arasında genel olarak koyu tonların hâkim olduğu görülürken, 2005 sonrası yıllarda koyu renklerle birlikte açık renklerin de kullanımıyla kumaşta daha ferah bir görünüm elde edecek renk tonları bir arada kullanılmıştır. Bunların dışında çok fazla olmamakla birlikte kırmızı, sarı ve turuncu gibi renklerin de desen oluştururken kullanıldığı görülmektedir. Tek renk kullanılarak oluşturulan kumaşlar olduğu gibi 2 ya da 3 rengin bir arada kullanıldığı kumaşlar da sayıca fazladır. Birden fazla rengin kullanıldığı kumaşlar incelendiğinde açık gri ile koyu gri, bej ile kahverengi, siyah ile koyu ya da açık gri tonlarının bir arada en çok kullanılan renkler olduğu görülmektedir. Detroit Book katalogu kumaş numunelerindeki renklerin genel olarak incelendiğinde kendi içinde uyumlu geçişleri olan tonal renklerin bir arada kullanıldığı ve belirli renk grupları arasında kendini tekrar ettiği söylenebilmektedir.

Katalog desen açısından incelendiğinde düz kumaşlar olduğu kadar desenli kumaşlara da rastlanmaktadır. Düz kumaşlar genellikle bezayağı, dimi ya da panama gibi temel dokuma örgüleri ile oluşturulmuştur (Görsel 2). Çözgü ve atkı ipliklerinde aynı renk kullanıldığı gibi atkı ipliklerinde farklı renk kullanılarak oluşturulmuş dokuma örgüleri de bulunmaktadır.

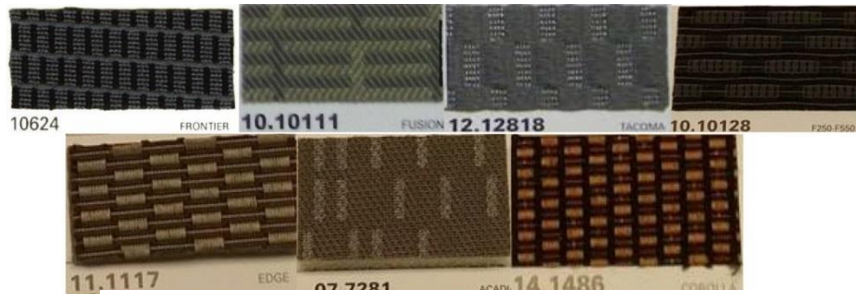

Görsel 2. Temel dokuma örgüleri ile oluşturulan otomotiv koltuk döşemelik kumaş numuneleri

Düz kumaşlar dışındaki desenli kumaşlar kendi içinde incelendiğinde geometrik, çizgi, şerit, balıksırtı, petek ve nokta gibi desenlerin kullanıldığı görülmektedir. Çizgi ve şerit desenleri kumaşlarda çeşitli şekillerde kullanılmıştır (Görsel 3, 4). İnce, geniş, uzun, yatay ve dikey farklı yön ve açılarda kumaşa kullanılabilir her şekilde yararlanılmıştır. Bazı kumaşlarda daha belirgin bir görünüme sahipken bazılarında ise tona ton renk kullanımıyla kumaş genelinde eş değer bir görünüme sahiptir.

Görsel 3. Çizgisel birimli kumaş numuneleri

Görsel 4. Şerit desenli kumaş numuneleri

Nokta desenler genellikle kumaşta atkı yönünde farklı renkte iplik kullanılarak ve küçük atlamalarla elde edilmiştir. Sık aralıklarla elde edilmiş nokta desenler olduğu gibi aralıklı nokta desen kullanımı da görülmektedir (Görsel 5).

Görsel 5. Nokta desenli kumaş numuneleri

Geometrik şekiller kullanılarak oluşturulmuş desenlerde kare, üçgen, dikdörtgen, silindir ve dairesel hareketler görülmektedir (Görsel 6). Her türlü geometrik şekil farklı açılarda, birçok şekilde desen birimi olarak kullanılmıştır.

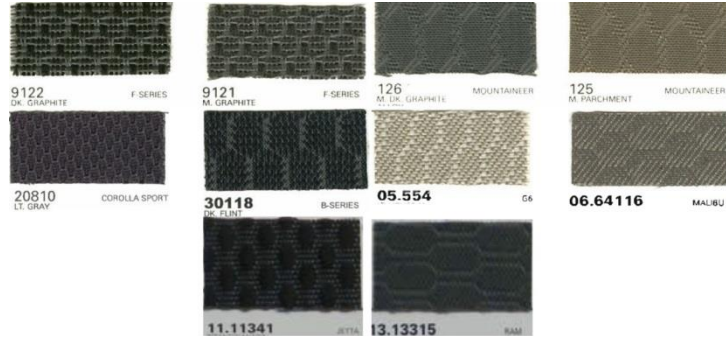

Görsel 6. Geometrik desenli kumaş numuneleri

Balıksırtı, petek ve kendi içinde belirgin bir şekle sahip olmayan desenler farklı boyutlarda ve farklı şekillerde kullanılmıştır (Görsel 7, 8, 9). Desenler bezayağı ya da dimi gibi örgü türevleriyle oluşturulduğu gibi örgüde atlamalar yapılarak oluşturulduğu da görülmektedir. Bazı desenler farklı yıllara ait kataloglarda yinelenmiştir. Aynı zamanda desenlerin 3 veya 4 renge kadar farklı varyasyonları bulunmaktadır. Tüm kataloglar genel olarak incelendiğinde benzer detaylar etrafında desenlerin çeşitlendirildiği görülmektedir. Gerek renk kullanımı gerek birim şeklin üzerinde ufak değişiklikler yapılarak desenler geliştirilmiştir.

Görsel 7. Balıksırtı desenli kumaş numuneleri

Görsel 8. Petek deseni kumaş numuneleri

Görsel 9. Karışık deseni kumaş numuneleri

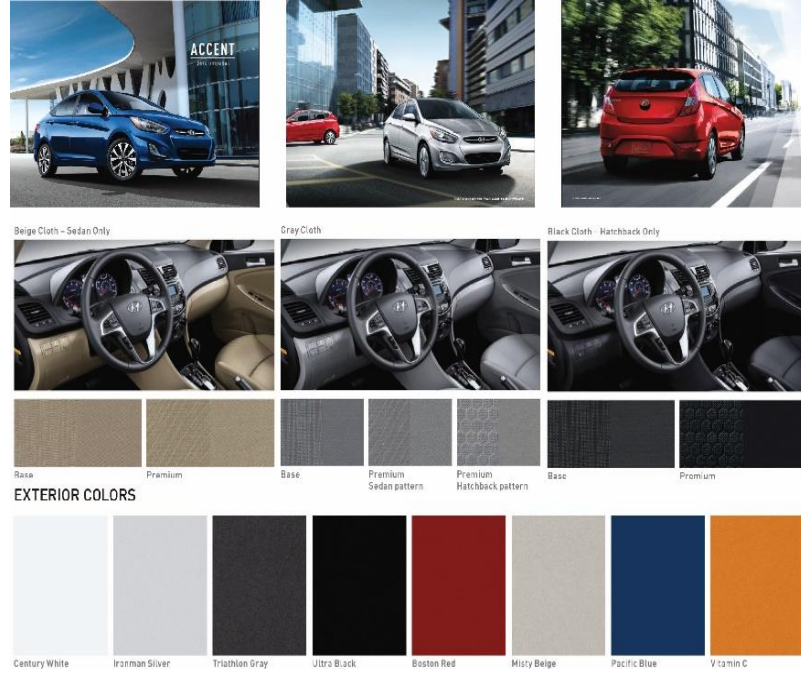
3.2. 2015-2019 Yıllarında Otomotiv Koltuk Döşemelik Kumaşlarında Renk Ve Desen Kullanımı

Otomobil markaları müşterileri için aracın içini kişiselleştirme imkânı sunmaktadır. Bu doğrultuda aracın dış gövde rengi, iç tasarımdaki gösterge panelleri, ön konsol ve koltuk kumaşlarında farklı renk seçeneklerine yer vermektedir. Aynı zamanda koltukta kullanılacak olan kumaş cinsi için de farklı seçenekler sunulmaktadır. Otomobilin markasına ve modeline göre müşteriye sunulan bu seçenekler her markada sayıca değişkenlik göstermektedir.

Otomobil dış gövde rengi ve iç tasarımda kullanılan renkler değerlendirildiğinde dış gövde rengi koyu ise iç tasarımda açık renk kullanılabilir. Dış gövde rengi açık ise iç tasarımda koyu renk tercih edilebilir. Ancak bu renk ilişkisi sadece açık-koyu, koyu-açık olarak sınırlandırılmamaktadır. Açık-açık, koyu-koyu renkler de otomobillerde genellikle karşılaşılan renk eşleridir. Dış gövde rengi kırmızı, sarı, mavi gibi daha parlak ve canlı renkler olduğunda aracın iç tasarımında dış gövde rengi ile uyumlu olacak şekilde bu renklere yer verilebilir. Ancak bunun her otomobilde kullanılması gibi bir şart söz konusu değildir. Otomobilin tarzına ve tasarım özelliklerine uygun olacak şekilde dış gövde renkleri belirlenmekte ve buna bağlı olarak da iç tasarımda kullanılacak renk varyasyonları müşteriye sunulmaktadır.

Görsel 10'da 2016 model Hyundai Accent otomobilde müşteriye iç ve dış tasarımda sunulan seçenekler görülmektedir. Dış gövde rengi olarak 8 farklı renk seçeneği sunulmuştur. İç tasarımda bej, gri ve siyah olmak üzere 3 farklı iç tasarım seçeneği sunulmaktadır. Renk eşi olarak bej-siyah, gri-siyah ve tek renk siyah kullanılmıştır. Döşemelik kumaşlar Base ve Premium olarak ayrılmıştır. Koltuğun ana oturak kısmı için desenli kumaş, yan kısımları için düz kumaşlar verilmiştir. Base kumaşta dalgalı çizgilerden oluşan bir desen kullanılmıştır. Premium kumaşta ise noktalardan oluşan çizgisel bir desen ve petek desen seçeneği sunulmuştur. Bej rengi sadece Sedan modellerde kullanılmaktadır. Petek deseni haricindeki diğer kumaş seçenekleri bej renk iç tasarımda kullanılabilir. Gri renk iç tasarım seçeneği ve Base döşemelik kumaş her modelde kullanılabilirken, gri Premium döşemelik kumaşın noktalardan oluşan çizgisel deseni sadece Sedan modelde, diğer gri Premium döşemelik kumaşın petek deseni ise sadece Hatchback

modellerde kullanılabilir. İç tasarımda tek renk olarak siyahın kullanıldığı model ise sadece Hatchback ile sınırlandırılmıştır. Kumaş seçenekleri ise Base ve Premium petek desenidir.

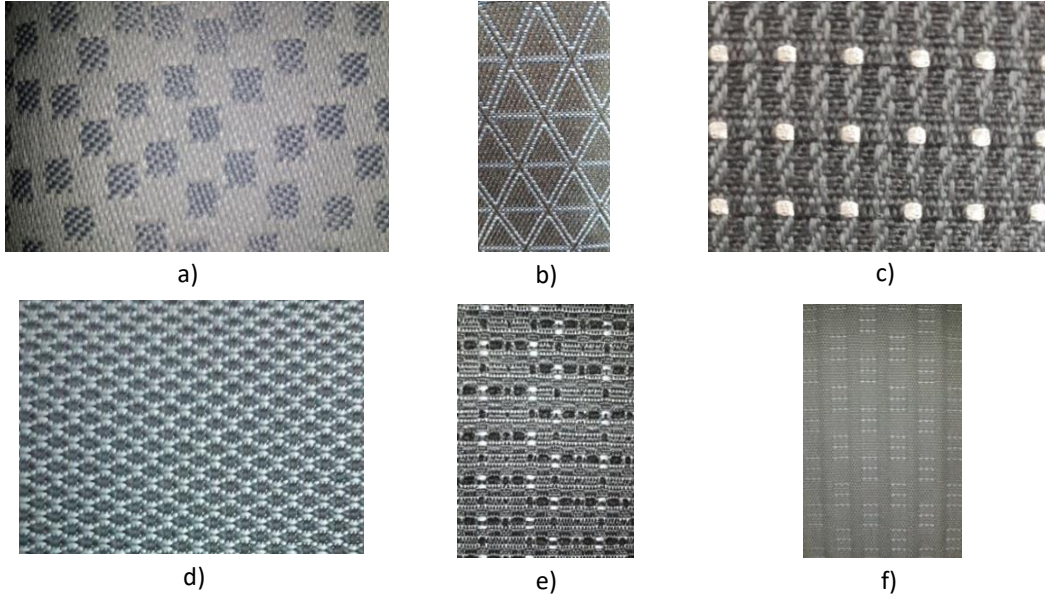
Görsel 10. Hyundai Accent iç ve dış tasarım özellikleri (<http-2>)

Broşürlerde yer verilen araçların iç tasarımında genellikle koyu tonlar hâkimdir. Siyah ve gri farklı değerlerdeki tonlarıyla aracın çeşitli bölümlerinde kullanılmıştır. Bunun yanı sıra açık renklerin de kullanıldığı iç tasarımlar mevcuttur. Aracın stiline göre mavi, kırmızı ve turuncu gibi renkler de iç tasarımda kullanılmıştır. İç tasarımda koyu renklerin dışında canlı renklerin kullanıldığı alanlar genellikle aracın konsol, gösterge ve kapı panelleri kısmında geniş yer kaplamaktadır. Bu renklerin koltuk ile bir bütünlük sağlayabilmesi için dikiş detaylarında veya desende aynı renklere yer verilerek araç iç tasarımında görsel bir bütünlük elde edilmektedir (Görsel 11). Araç içinde tek renk kullanılsa bile koltuk kumaşının dikiş detaylarında kırmızı, turuncu ve mavi gibi farklı renkler kullanılarak iç tasarımda araca sportif bir görünüm kazandırılabilir.

Görsel 11. Hyundai i20 koltuk dösemelik kumaşları (<http-3>)

Görsel 12’de Renault Clio, Fiat Linea, Ford Mondeo Trend, Toyota Auris ve Toyota Corolla marka araçlarda kullanılan koltuk dösemelik kumaşları verilmiştir. Detroit Book kataloglarının incelenmesi sonucunda elde edilen renk ve desen özelliklerinin görseldeki kumaşlarda da aynı olduğu, ayırt edici bir farklılık içermediği, genel olarak kabul gören renk ve desen birimlerinin tercih edildiği görülmektedir.

Görsel 12. a) Renault Clio 2006 b)Ford Mondeo Trend 2006 c)Ford Mondeo Trend 2012
d)Fiat Linea 2015 e)Toyota Auris 2013 f)Toyota Corolla 2017

Son 20 yılda otomotiv koltuk döşemelik kumaşlarında kullanılan renk ve desenler incelendiğinde çizgi, şerit, nokta, geometrik, balıksırtı, petek desen detaylarının ve düz dokumaların herhangi bir ömrünün olmadığı, farklı şekillerde üzerinde değişiklikler yapılarak aynı desen birimlerinin geliştirilip araçların koltuk döşemelik kumaşlarında kullanıldığı görülmektedir. Otomobilin marka imajına, iç ve dış tasarım stiline uygun görülen kumaş kullanılmakta olup, farklı yıllar içinde desen birimleri tekrarlanmakta ve renk varyasyonlarıyla birlikte pazara sunulmaktadır.

4. SONUÇ

Otomotiv endüstrisinde yaşanan gelişmeler ve artan yaşam standartları doğrultusunda, bir otomobil ulaşım aracı olduğu gibi tüketicinin yaşam kalitesini, kişisel özelliklerini yansıtan statü sembolü haline gelmiştir. Bu sebeple, otomobilin iç ve dış tasarımı önem kazanmıştır. Otomotiv endüstrisindeki hızlı gelişim rekabet gücünü artırmıştır. Döşemelik kumaşların renk, desen ve kumaş yapısında yapılan değişiklikler, sürekli yenilik peşinde olan otomobil markaları için farklı stillerde farklı ürünler sunma imkanı sağlamaktadır. Ülkeye, bölgeye, markaya, yaş gruplarına, cinsiyete ve kişisel özelliklere göre farklı taleplerin karşılanması, tüketici memnuniyeti ve ihtiyacı, renk ve desen gibi görsel değişkenler ile sağlanmaktadır. Otomobilin iç tasarımı aracın çalışma performansını etkilemese de araç içinde bulunan tüm parçaların birbiri ile estetik uyum içinde sunulması aracın stilini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

C segment otomobil sınıfındaki araçlarda kullanılan renk eğilim analizi sonuçlarına göre; otomobil iç tasarımında kullanılan renk ve desenler literatür taramasındaki araştırmaları destekleyecek nitelikte sonuçlar göstermiştir. İç tasarımda kullanılan renkler en çok gri tonları ve siyah olmak üzere bej, kahverengi, mavi ve otomobil stiline uygun tamamlayıcı renk olarak seçilen kırmızı, turuncu ve sarıdır. Siyah-gri, siyah-bej, gri-gri ve siyah-siyah en fazla kullanılan renk eşleri olmakla birlikte siyah-mavi, siyah-kırmızı, siyah-turuncu, kahverengi-bej, bej-bej renk eşleri de kullanılmıştır. Bu doğrultuda otomobil stiline uygun iç ve dış tasarım özelliklerinin birbiriyle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

C segment otomobil sınıfındaki araçlarda kullanılan desen eğilim analizi sonuçlarına göre; otomotiv koltuk döşemelik kumaşlarında kullanılan desenlerin belirli ana desen birimleri etrafında çeşitlendirildiği görülmüştür. Bunlar bezayağı, dimi, panama gibi temel dokuma türevleri ve nokta, çizgi, şerit, geometrik, balıksırtı ve petek desen birimlerinden oluşmaktadır. Bu desen birimleri tasarım özelliklerinde değişiklikler yapılarak görsel açıdan oluşturulan farklılıklar ile yıllar içinde sürekli kullanılmakta olan desenlerdir. Farklı marka araçlarda aynı desenleri farklı renkte veya tasarım açısından zenginleştirilmiş şekilde görebilmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Çekinmez, V. (2010). Farklı Kültürlerde Renklerin Anlamı. (21.02.2019) www.een.kso.org.tr/up/download/dokculturandcolor02082010.
- Eason, J. M. (2009). *Factors Affecting Trend Cycles in Automotive Upholstery Design, 1960-2020*, Yüksek Lisans Tezi, Raleigh, North Carolina: North Carolina State University.
- Forbes, K. (1922). "Harmony in Car Upholstery", *The Principles of Automobile Body Design* içinde, Philadelphia, PA: Ware Bros. Company, s. 322-327.
- Hao, M., ve Zhao, F. (2013). "Color and Texture Design of Chinese Automobile Brand", *Proceeding of the FISITA 2012 World Automotive Congress*, Berlin, Heidelberg: Springer, 747-760.
- Hou, M., ve Fu, L. (2012). "On the Application of Cultural Bionics to the Automobile Styling Design", *Applied Mechanics and Materials*, 127, 283-287.
- Magner, M. (1999). *Furnishing Fantasies Automobile Fabrics of the 1950s*, Yüksek Lisans Tezi, New York: Fashion Institute of Technology.
- Öksüz, S. (2004). *A Comparative Study on Differences in Color Determination Process and Criteria of Leading Automobile Companies*, Doktora Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Özdemir, T. (2005). "Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Faktörler", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 14(2), 391-402.
- Powell, N. (2004). "Design Driven: The Development of New Materials in Automotive Textiles", *Journal of Textile Apparel, Technology and Management*, Sayı 3(4), 1-19.
- Ru, A. (2006). "Study on the Color Design for Automobile Interior Textiles", *Research Journal of Textile and Apparel*, Sayı 10(2), s.78-82.
- Shan, G., ve Liping, H. (2011). "Research on Design of Artistic Style of Automotive Interior Fabric", *Advanced Materials Research*, Sayı 332-334, 200-204.
- Yakartepe, Z., ve Yakartepe, M. (1989). "Otomobil Endüstrisinde Tekstil Kullanımı", *Tekstil ve Makine*, Sayı 3(15), 121-123.

İnternet Kaynakları

- http-1:** Detroit Book numune katalogu sayfa örneği . <https://www.miamicorp.com/customer/miamicorp2/images/Sample%20Cards/2005%20Detroit%20Book.pdf> (Erişim Tarihi: 04.10.2017)
- http-2:** http://viewer.zmags.com/publication/2ffcb16d?cs:o=%272016_Certified_Accent_Brochure%27#/2ffcb16d/11 (Erişim Tarihi: 12.05.2019)
- http-3:** <https://www.hyundai.com/tr/tr/ arac-modelleri/i20/ic-tasarim> (Erişim Tarihi: 07.05.2019)

